

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Autor: mgr Monika Dutka

Promotor: dr hab. Małgorzata Sieradzka, profesor Uczelni Łazarskiego

Tytuł rozprawy: „Etyczne i prawne aspekty pracy lekarza neurochirurga”

Prawo i etyka powinny pozostawać ze sobą w ścisłym związku, wzajemnie się uzupełniając na wielu płaszczyznach życia społecznego, dotyczy to również funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, w tym wysoko specjalistycznej praktyki neurochirurgicznej. Do chwili powstawania przedłożonej dysertacji nie było opracowania monograficznego poświęconego analizie etycznych i prawnych aspektów w pracy lekarza neurochirurga.

Rozprawa składa się strukturalnie z dziewięciu rozdziałów, które podzielone zostały na podporządkowaną tematycznie liczbę podrozdziałów. Praca zawiera wprowadzenie i zakończenie oraz wykaz piśmiennictwa i orzecznictwa.

Rozdział pierwszy zatytułowany jest: „Modele komunikacyjne w relacjach lekarz-pacjent”. W pierwszej jego części zostały omówione dwa podstawowe, klasyczne modele w relacjach lekarz-pacjent-rodzina, jakimi są paternalistyczny i partnerski schemat relacji. Poddana analizie została również problematyka świadomej zgody (ang. *informed consent*) w kontekście relacji lekarz-pacjent ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki zgody pacjenta na udzielanie świadczeń zdrowotnych w odniesieniu do przypadków neurochirurgicznych.

W rozdziale drugim dysertacji omówiona została problematyka prawna eksperymentu medycznego w praktyce neurochirurgicznej. Zagadnienie eksperymentu medycznego ma istotne znaczenie w dziedzinie medycyny, jaką stanowi neurochirurgia, gdyż stanowi ona obszar podlegający ciągłemu rozwojowi, podatny na zastosowanie nowych technik leczniczych, sposobów przeprowadzania operacji.

Rozdział trzeci zatytułowany jest: „Wybrane aspekty prawne leczenia chorób psychicznych metodami neurochirurgicznymi”. Przedmiotowe stanowi zagadnienie rozpatrywane obecnie jedynie w kategoriach przyszłości. Jednak biorąc pod uwagę coraz to powszechniej występujące problemy natury psychicznej, tego rodzaju praktyka może stać się standardowo stosowanym leczeniem w najcięższych, lekoopornych przypadkach.

Rozdział czwarty obejmuje problematykę typową dla praktyki neurochirurgicznej, mianowicie dotyczy procedury stwierdzenia śmierci mózgu w kontekście donacji komórek, tkanek i narządów. Przedmiotowa procedura ma istotne znaczenie, gdyż od prawidłowości jej

dokonania zależy uznanie, że może dojść do przeprowadzenia transplantacji zgodnie z przepisami prawa. Transplantacja natomiast stanowi niejednokrotnie jedyną szansę na wyleczenie dla pacjentów ze skrajną niewydolnością organów.

Rozdział piąty nosi tytuł: „Etyka a transplantacja głowy”. Zagadnienie transplantacji głowy zostało wyodrębnione do nowego rozdziału, gdyż przeszczep głowy nie zalicza się do standardowo przeprowadzanych procedur transplantacyjnych po dochowaniu wymogów stwierdzenia zgonu pacjenta omówionych w poprzednim rozdziale. Pomimo tego, iż problematykę transplantacji głowy należy traktować w perspektywie przyszłościowej, to zasadne jest omówienie tego zagadnienia z uwagi na powiązanie z tematem będącym przedmiotem niniejszej rozprawy, wyrażające się w tym, że można zaryzykować twierdzenie, iż w niedalekiej przyszłości tego rodzaju procedura będzie stanowiła element pracy neurochirurga.

Rozdział szósty zatytułowany: „Prawo do godnej śmierci pacjenta leczonego neurochirurgicznie” obejmuje zagadnienie szeroko pojętego prawa do godnej śmierci, które pozostaje konieczne do omówienia w odniesieniu do pacjentów leczonych neurochirurgicznie.

W rozdziale siódmym przeanalizowana została problematyka prawna relacji przedstawicieli medycznych z lekarzami neurochirurgami. Zostały omówione podstawy prawne współpracy przedstawicieli przemysłu medycznego z lekarzami. Wskazane zostały regulacje prawne w tym zakresie obowiązujące w Polsce oraz właściwe przepisy prawne w ustawodawstwach innych państw.

Kolejne dwa rozdziały obejmują zagadnienia odnoszące się do odpowiedzialności cywilnej i karnej lekarza neurochirurga.

W rozdziale ósmym przeanalizowano zagadnienia związane z zasadami ponoszenia odpowiedzialności cywilnej przez lekarza neurochirurga. W pierwszej części rozdziału zostały poddane analizie podstawy odpowiedzialności cywilnej lekarza za szkody wyrządzone przy leczeniu, w ramach których dokonano omówienia przesłanek warunkujących ponoszenie odpowiedzialności cywilnej przez lekarza oraz specyfiki zobowiązania starannego działania i zobowiązania rezultatu. Następnie poruszone zostało zagadnienie naprawienia szkód majątkowych i niemajątkowych możliwych do poniesienia przez pacjenta

W rozdziale dziewiątym omówiono zagadnienie pierwotnej i wtórnej legalności czynności leczniczych oraz zgody pacjenta na udzielanie świadczeń zdrowotnych. Dokonano analizy problematyki odpowiedzialności karnej lekarza za podjęcie leczenia bez zgody

pacjenta na zabieg leczniczy, w tym w szczególności przeanalizowane zostały przypadki wykonywania zabiegów leczniczych bez zgody pacjenta w odniesieniu do neurochirurgii.

Celem pracy była kompleksowa, wielopłaszczyznowa analiza specyfiki pracy neurochirurgów z punktu widzenia krajowych przepisów prawnych, jak również w adekwatnym zakresie omówiona została treść przepisów międzynarodowych wiążących Polskę jako członka Unii Europejskiej czy Rady Europy.

Przeprowadzone badania pozwoliły na realizację postawionych na wstępie celów i analizę specyfiki pracy neurochirurgów z punktu widzenia obowiązujących przepisów prawnych, jak również norm etycznych.

Na zakończenie podsumowano wyniki przeprowadzonych badań oraz sformułowano odpowiednie wnioski.